

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

LT

ECB-PUBLIC

EUROPOS CENTRINIS BANKAS NUOMONĖ

2016 m. sausio 20 d.

dėl grynųjų pinigų tvarkytojų veiklos priežiūros ir administracinių priemonių ir sankcijų taikymo

(CON/2016/2)

Ižanga ir teisinis pagrindas

2015 m. lapkričio 30 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos prašymą pateikti nuomonę dėl įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas ir papildomas Lietuvos banko įstatymas, projekto (toliau – įstatymo projektas).

ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi ir Tarybos sprendimo 98/415/EB¹ 2 straipsnio 1 dalies pirmąja, antrąja ir trečiąja įtraukomis, kadangi įstatymo projektas susijęs su valiutos klausimais, mokėjimo priemonėmis ir Lietuvos banku. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmu sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Įstatymo projekto tikslas

- 1.1. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1338/2001², Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1210/2010³ bei Europos Centrinio Banko sprendimo ECB/2010/14⁴ reikalavimai Lietuvoje buvo iš dalies įgyvendinti Lietuvos banko valdybos nutarimu Nr. 03-162, kuriuo nustatytas eurų banknotų ir monetų autentiškumo ir tinkamumo apyvartai tikrinimo ir jų pakartotinio išleidimo į apyvartą tvarkos aprašas⁵.
- 1.2. Pagrindinis įstatymo projekto tikslas – visapusiškiau įgyvendinti minėtų Sąjungos teisės aktų reikalavimus. Todėl įstatymo projekte: a) aiškiai išdėstomos Lietuvos banko teisės ir pareigos prižiūrint kaip grynųjų pinigų tvarkytojai vykdo reikalavimus dėl eurų banknotų ir monetų autentiškumo ir tinkamumo apyvartai tikrinimo ir pakartotinio išleidimo į apyvartą bei b) nustatomos priemonės, užtikrinančios, kad pažeidus šiuos reikalavimus, taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios priemonės.

1 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimas 98/415/EB dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos Centrinio Banko teisės akto projekto nuostatų klausimais (OL L 189, 1998 7 3, p. 42).

2 2001 m. birželio 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1338/2001, nustatantis priemones, būtinas euro apsaugai nuo padirbinėjimo (OL L 181, 2001 7 4, p. 6).

3 2010 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1210/2010 dėl euro monetų autentiškumo tikrinimo ir apyvartai netinkamų euro monetų tvarkymo (OL L 339, 2010 12 22, p. 1).

4 2010 m. rugsėjo 16 d. Europos Centrinio Banko sprendimas ECB/2010/14 dėl eurų banknotų autentiškumo ir tinkamumo apyvartai tikrinimo bei pakartotinio išleidimo į apyvartą (OL L 267, 2010 10 9, p. 1).

5 2014 m. rugsėjo 16 d. Lietuvos banko valdybos nutarimas Nr. 03-162 dėl eurų banknotų ir monetų autentiškumo ir tinkamumo apyvartai tikrinimo ir jų pakartotinio išleidimo į apyvartą tvarkos aprašo patvirtinimo (Teisės aktų registras, 2014 m. rugsėjo 22 d., Nr. 2014-12683).

- 1.3. Pažeidimus padariusiems asmenims įstatymo projekte nustatoma konkreti sankcijų tvarka. Pagal įstatymo projekto 47⁷ straipsnio 6 dalį Lietuvos bankas turi teisę skirti ūkio subjektams iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų ir fiziniams asmenims iki 50 000 eurų dydžio administracines baudas.

2. Bendros pastabos

- 2.1. ECB pažymi, kad Lietuvos bankas su juo jau konsultavosi dėl Lietuvos banko valdybos nutarimo Nr. 03-162, kai jis buvo projekto stadijoje.⁶ Kai kurios tos konsultacijos metu pateiktos ECB nuomonės pastabos taip pat yra taikytinos įstatymo projektui.
- 2.2. ECB nuomone, būtina, kad kiekvieno teisės akto projekte būtų laikomasi Sąjungos teisės viršenybės ir tiesioginio taikymo principų eurų banknotų ir monetų autentiškumo tikrinimo ir apyvartai netinkamų eurų banknotų ir monetų tvarkymo srityje. Siekiant nuoseklumo, ECB teikia pirmenybę tiesioginių nuorodų į Reglamentą (EB) Nr. 1338/2001, Reglamentą (ES) Nr. 1210/2010 ir Sprendimą ECB/2010/14 naudojimui nacionalinės teisės aktuose arba jų nuostatų perkėlimui be jokių pakeitimų ar papildymų⁷.
- 2.3. Savo ankstesnėje nuomonėje⁸ ECB pažymėjo, kad nacionalinė sankcijų ir atskaitomybės tvarka ne visapusiškai atspindėjo Reglamentą (EB) Nr. 1338/2001 ir Sprendimą ECB/2010/14, kiek tai susiję su įvairove sankcijų, kurios gali būti taikomos už pareigos atlikti eurų banknotų ir monetų autentiškumo ir tinkamumo apyvartai tikrinimą prieš jų išleidimą į apyvartą nevykdymą. Be to, ECB pažymėjo, kad Lietuvos teisės aktuose nenumatyta skirti administracinių sankcijų (baudų) ūkio subjektams.
- 2.4. ECB pritaria įstatymo projektui, kuriame atsižvelgta į šias pastabas ir nustatyta atgrasančių sankcijų tvarka pažeidimus padariusiems grynųjų pinigų tvarkytojams. ECB yra įsitikinęs, kad įstatymo projekto nuostatos prisideda prie eurų banknotų ir monetų apyvartoje apsaugos ir taip palaiko visuomenės pasitikėjimą eurų banknotais ir monetomis.
- 2.5. ECB laikosi nuomonės, kad sankcijų skyrimo tvarkų valstybėse narėse, kurios suderino savo teisę su Reglamentu (EB) Nr. 1338/2001 ir su Sprendimu ECB/2010/14, suderinimas gali būti naudingas tiek, kiek šiame sprendime ECB nustatytos procedūros yra vienodai taikomos visiems euro zonoje esantiems grynųjų pinigų tvarkytojams⁹. ECB šiuo klausimu mano, kad svarbu, jog nacionalinės valdžios institucijos prisidėtų prie vienodų sąlygų nustatymo grynųjų pinigų tvarkytojams, patenkantiems į Reglamento (EB) 1338/2001 taikymo sritį, nepažeidžiant: a) grynųjų pinigų ciklo ypatumų ir grynųjų pinigų tvarkytojų organizacijos nacionaliniu lygiu; ir b) jų teisės sistemų finansinių sankcijų lygių nuoseklumo.

6 Žr. Nuomonę CON/2014/65. Visos ECB nuomonės skelbiamos ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu.

7 Žr. Nuomonės CON/2014/65 2.2 punktą.

8 Žr. Nuomonės CON/2014/65 6.3 punktą.

9 Žr. Nuomonės CON/2010/87 3.4 punktą.

3. Konkrečios pastabos

- 3.1. Pagal įstatymo projektą, kai nustatoma, kad grynųjų pinigų tvarkytojas pažeidžia atitinkamus Sąjungos teisės aktus, taip pat ECB teisės aktus, arba įstatymo projekto nuostatas, Lietuvos bankas, be kita ko, grynųjų pinigų tvarkytojui gali uždrausti pakartotinai išleisti į apyvartą tam tikrų serijų ir nominalų eurų banknotus ar monetas iki tol, kol neištaisoma pažeidimą sukėlusį padėtis¹⁰. ECB dar kartą pabrėžia, kad kai Lietuvos bankas tokioje situacijoje uždraudžia pakartotinį išleidimą į apyvartą, jis tai daro ECB vardu¹¹.
- 3.2. Tam, kad užtikrintų, jog baudos turėtų atgrasantį poveikį, maksimalus baudos dydis turėtų būti suma, kuri grynųjų pinigų tvarkytojus veiksmingai atgrasytų nuo jų pareigų pažeidimo¹². Šiuo požiūriu ECB pritaria įstatymo projekto nuostatai, kuri suteikia teisę Lietuvos bankui, nepaisant įstatymo projekte nustatytų didžiausio dydžio baudų, skirti baudą iki dvigubo neteisėtai gautų pajamų, kitokios turtinės naudos, išvengtų nuostolių arba dėl pažeidimo padarytos žalos dydžio.

Ši nuomonė bus skelbiama ECB interneto svetainėje.

Priimta Frankfurte prie Maino 2016 m. sausio 20 d.

[parašas]

ECB Pirmininkas

Mario DRAGHI

¹⁰ Įstatymo projekto 47⁷ 1 dalies 1 punktą.

¹¹ Vadovaujantis Sprendimo ECB/2010/14 10 straipsnio 3 dalimi.

¹² Žr. Nuomonės CON/2011/105 4.2 punktą.